

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

AFRIKAANS TWEEDE ADDISIONELE TAAL V1

NOVEMBER 2013

MPUMALANGA

PUNTE: 120

TYD: 2½ uur

Hierdie vraestel bestaan uit 21 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit VIER afdelings.

AFDELING A:	Leesbegrip	VRAAG 1	(30)
AFDELING B:	Opsomming	VRAAG 2	(10)
AFDELING C:	Taal	VRAAG 3–6	(60)
AFDELING D:	Letterkunde	VRAAG 7–8	(20)

2. Lees die instruksies noukeurig deur.
3. Beantwoord AL die vrae.
4. Begin ELKE afdeling op 'n NUWE bladsy.
5. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.
6. Laat 'n reël oop na elke antwoord.
7. Skenk veral baie aandag aan spelling en sinskonstruksie.
8. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A: LEESBEGRIP**VRAAG 1****TEKS A: TYDSKRIFARTIKEL**

Lees die tydskrifartikel hieronder en beantwoord die vrae.

TAFELBERG

- 1 Tafelberg is in 2012 as een van die nuwe Sewe Wonders van die Wêreld aangewys. Miljoene mense reg oor die wêreld kon stem vir die plekke wat as nuwe wonders beskou word.
- 2 Pragtige ou Tafelberg troon bo Kaapstad uit. Die berg word Tafelberg genoem omdat die kruin van die berg so plat soos 'n tafel is.
- 3 Maclear se baken is die hoogste punt op Tafelberg. Dit is 1 085 m bo seevlak. As 'n mens bo-op die berg is, kan jy ook die ander bakens sien: Duiwelspiek aan die een kant en Leeukop aan die ander kant.
- 4 Soms hang daar 'n dik, wit wolk oor die berg wat dit laat lyk asof daar 'n "tafeldoek" oor die berg is. Volgens 'n legende het hierdie wit wolk ontstaan toe die duiwel en Jan van Huns 'n pyprook-kompetisie gehou het.
- 5 Besoekers kom van oral om na Tafelberg se pragtige natuurskoon te kyk. 'n Mens kan met die kabelkarretjie tot bo-op die berg ry. Die heel eerste kabelkarretjie het op 4 Oktober 1929 begin werk. Vir balans móét daar twee kabelkarretjies gelyktydig loop. Terwyl die een opgaan, gaan die ander een af.
- 6 Vir die mense wat bang is vir die kabelkarretjies, is daar verskeie klim- en staproetes wat 'n mens kan volg om bo-op die berg te kom. Stappers moet altyd die weer dophou, want dit kan skielik verander. Hulle word ook gewaarsku om nie alleen te stap of van die vaste wandelpaaie af te dwaal nie. Daar het al mense op Tafelberg verongeluk.
- 7 Daar is ongeveer 2 200 plantsoorte op Tafelberg. Hierdie plante vorm deel van die beskermde Kaapse Blommegebied.
- 8 Jare gelede was daar leeus op Tafelberg, maar die laaste leeu is in 1802 op die berg gesien. Dassies kom die meeste op die berg voor. Hulle bly in groepe saam. Een dassie uit 'n groep word as 'n wag gebruik om die groep teen vyande te waarsku.
- 9 Daar is 22 slangsoorte op die berg. Vyf van hierdie slangsoorte is giftig, bv. die Kaapse kobra. Die Tafelbergse spookpadda is baie skaars. Dit kom veral teen die suidelike en oostelike hange van die berg voor.
- 10 Tafelberg vorm deel van 'n Wêrelderfenisgebied. Die beste tyd van die jaar om die berg te besoek, is in die warmer maande, Oktober tot Maart.

[Verwerk uit *Huisgenoot*, 6 September 2012]

- 1.1 Oor watter stad kyk jy uit as jy op Tafelberg staan? (1)
- 1.2 Hoeveel NUWE Wonders van die Wêreld is daar? (1)
- 1.3 Waarmee word die plat kruin van die berg vergelyk? (1)
- 1.4 Wat is die hoogste punt op Tafelberg? (1)
- 1.5 Noem EEN van die ander bekende bakens wat 'n mens kan sien as jy bo-op Tafelberg is. (1)
- 1.6 Die wit wolk wat soms oor Tafelberg hang, het ontstaan toe die duiwel en Jan van Hunks 'n pyprook-kompetisie gehou het.
- 1.6.1 Is hierdie stelling 'n FEIT of 'n MENING? (1)
- 1.6.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 1.6.1 met DRIE OPEENVOLGENDE woorde uit paragraaf 4. (1)
- 1.7 Wanneer het die heel eerste kabelkarretjie begin loop? Skryf die volle datum neer. (1)
- 1.8 Kies die KORREKTE antwoord.
Skryf slegs die vraagnommer (1.8) en die letter (A–D) neer.

Mense wat op Tafelberg gaan stap, moet altyd die volgende onthou:
- A In die somermaande is dit nie so warm op die berg nie.
B Daar mag nie te veel stappers in 'n groep wees nie.
C Die weer kan skielik verander.
D Stappers kan stap net waar hulle wil. (1)
- 1.9 Besoekers mag van die mooi blomme op Tafelberg pluk.
- 1.9.1 Is hierdie stelling WAAR of ONWAAR? (1)
- 1.9.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 1.9.1. (1)
- 1.10 1.10.1 Watter diertjies kom die meeste op die berg voor? (1)
- 1.10.2 Hoe weet hierdie diertjies as daar gevaar naby is? (1)
- 1.11 Al die slange wat op Tafelberg voorkom, is giftig.
- 1.11.1 Is hierdie stelling WAAR of ONWAAR? (1)
- 1.11.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 1.11.1. (1)
- 1.12 Watter baie skaars diertjie kom op Tafelberg voor? (1)

1.13 Hoeveel maande van die jaar is dit warmer in Kaapstad? (1)

1.14 Kies die KORREKTE antwoord uit die raampie hieronder om die sin te voltooi. Skryf slegs die antwoord neer.

kabelkarretjies;   natuurskoon;   pyprook-kompetisie
--

Mense besoek Tafelberg hoofsaaklik om die ... te bewonder. (1)

1.15 Hoekom, dink jy, is Tafelberg tot 'n Wêrelderfenisgebied verklaar? (1)

1.16 Is jy as Suid-Afrikaner bly oor die feit dat Tafelberg een van die nuwe Wonders van die Wêreld is? Motiveer jou antwoord in jou eie woorde. (1)

TEKS B: INFORMATIEWE TEKS

Lees die informatiewe teks hieronder en beantwoord die vrae.

INHOUD

Uitgawe 81

10 Oktober 2012

Nuus

- 8 VOORBLADSTORIE: Nederigheid is die resep vir Breyton Paulse se sukses
- 10 INSPIRASIE: Afgetrede vrou loop Hawston plat om siekes te help
- 18 INSPIRASIE: Seun verloor been, maar hardloop steeds medaljes los
- 22 INSPIRASIE: Vrou begin suksesvolle besigheid met net R20 in haar beursie
- 58 PROFIEL: Montana se Chantel Stanfield spog met hope talent

Leefstyl

- 24 IN DIE KOMBUIS: Varkvleis op sy lekkerste
- 28 SOETTAND: Vier bladsye vol eetgoed!
- 34 MODE: Dra só jou swart broek
- 40 BYKOMSTIGHEDE: Kies die regte sonbril

Advies

- 42 GESONDHEID: Raad vir allergieë in die lente
- 50 LOOPBAAN: Word 'n mikrobioloog

SKRYF AAN:
Absa-sentrum,
Adderleystraat 4,
Kaapstad, 8000

Tel: 021 443 9890
Faks: 021 443 9915
E-pos: kuier@kuier.co.za

Kuier is ook in elektroniese
formaat beskikbaar!
www.mysubs.co.za

[Verwerk uit *Kuier*, 10 Oktober 2012]

- 1.17 Watter bekende persoon se foto is op die voorblad van hierdie uitgawe van *Kuier*? Skryf hierdie persoon se naam en van neer. (1)
- 1.18 Hoeveel geld het jy nodig om 'n uitgawe van *Kuier* te koop? (1)
- 1.19 Op watter bladsy kan jy van 'n gestremde atleet lees? (1)
- 1.20 Watter vleissoort se resepte kry jy in hierdie uitgawe van *Kuier*? (1)
- 1.21 Haal 'n woord uit die sin oor Chantel Stanfield aan wat vir ons sê dat sy **baie** talentvol is. (1)
- 1.22 Kies die KORREKTE antwoord.
Skryf net die vraagnommer (1.22) en die letter (A–D) neer.
- Wat beteken die vetgedrukte woorde in “Afgetrede vrou **loop Hawston plat** om siekes te help”?
- A Die vrou loop alles voor haar plat om siekes te help.
B Die dorpie, Hawston, lê op 'n plat stuk grond.
C Die vrou het plat skoene aan om gemakliker te loop.
D Die vrou loop oral in die dorpie rond om siekes te help. (1)
- 1.23 Daar is resepte vir koek of lekkers op bladsy 30 van hierdie uitgawe van *Kuier*.
- 1.23.1 Is hierdie stelling WAAR of ONWAAR? (1)
- 1.23.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 1.23.1. (1)
- 1.24 Hoekom, dink jy, word daar in hierdie uitgawe raad teen allergieë in die lente gegee? (1)
- 1.25 Wie, dink jy, kan geïnspireer word deur die storie op bl. 22? (1)

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B: OPSOMMING**VRAAG 2: KULTUURGROEPE****TEKS C**

- Som die belangrikste kenmerk van elk van die sewe **kultuurgroepe** in EEN sin op.
- Skryf die SEWE sinne PUNTSGEWYS neer.
- Nommer die sinne van 1 tot 7.
- Jou opsomming mag nie langer as 60 woorde wees nie.
- Dui die KORREKTE getal woorde aan die einde van die opsomming aan.

1. KHOISAN

Die **Khoisan** bestaan uit verskillende stamme. Vroeër was sommige stamme beesboere en ander het wilde diere gejag en wortels en vrugte bymekaargemaak om te eet. Die Khoisan se rotstekeninge het vir die nageslag bewaar gebly.

2. XHOSAS

Die **Xhosas** woon hoofsaaklik in die oostelike deel van Suid-Afrika. Nelson Mandela is seker die bekendste Xhosa. *Lobola* is 'n belangrike Xhosa-tradisie wat vandag nog gevolg word. Lobola beteken dat 'n man met beeste of geld vir sy bruid kan betaal.

3. ZOELOES

Die **Zoeloës** woon in KwaZulu-Natal. IsiZulu is die grootste huistaal en ook die taal wat die meeste Suid-Afrikaners verstaan. Die Zoeloës maak baie mooi kralewerk wat boodskappe oordra.

4. NDEBELES

Die **Ndebeles** bestaan uit twee groepe, die Noord-Ndebeles en die Suid-Ndebeles. Hulle is kunstige mense. Hulle is veral bekend daarvoor dat hulle hul huise baie mooi versier.

5. SWAZI'S

Die **Swazi's** woon veral naby die grens van Swaziland. Swazi-vroue maak baie mooi tradisionele mandjies uit sisalvesel.

6. SUID-SOTHO'S

Die **Suid-Sotho's** gebruik soms nog perde as vervoermiddel. Musiek speel 'n belangrike rol in hulle lewens. Die Suid-Sotho's word geken aan hul helderkleurige komberse en geweefde strooihoede.

7. TSONGAS

Die **Tsongas** woon hoofsaaklik in Limpopo. Hulle is ook baie lief vir musiek. Die Tsongas is bekend vir hulle myndanse wat op die maat van tromslag en ander instrumente gedans word.

[Verwerk uit *Huisgenoot in die klaskamer: Skooltake*]

TOTAAL AFDELING B: 10

AFDELING C: TAAL**VRAAG 3: WOORDSTRUKTURE****TEKS D: PRENT**

Bestudeer die prent hieronder en beantwoord die vrae.

[Verwerk uit WEG, September 2008]

- Skryf net die vraagnommer (3.1–3.20) en die KORREKTE antwoord neer.
- Al die antwoorde in hierdie vraag moet KORREK gespel word.

3.1 Gee die MANLIKE VORM van die woord tussen hakies.

Gert en Daan is (niggies). (1)

3.2 Gee die korrekte VERKLEININGSVORM van die woord tussen hakies.

Gert en Daan staan by 'n klein (kafee) op die dorp. (1)

3.3 Gee die korrekte VORM VAN DIE WOORD tussen hakies.

Die dorp is vir albei mans 'n (vreemd) plek. (1)

3.4 Gee die MEERVOUD van die woord tussen hakies.

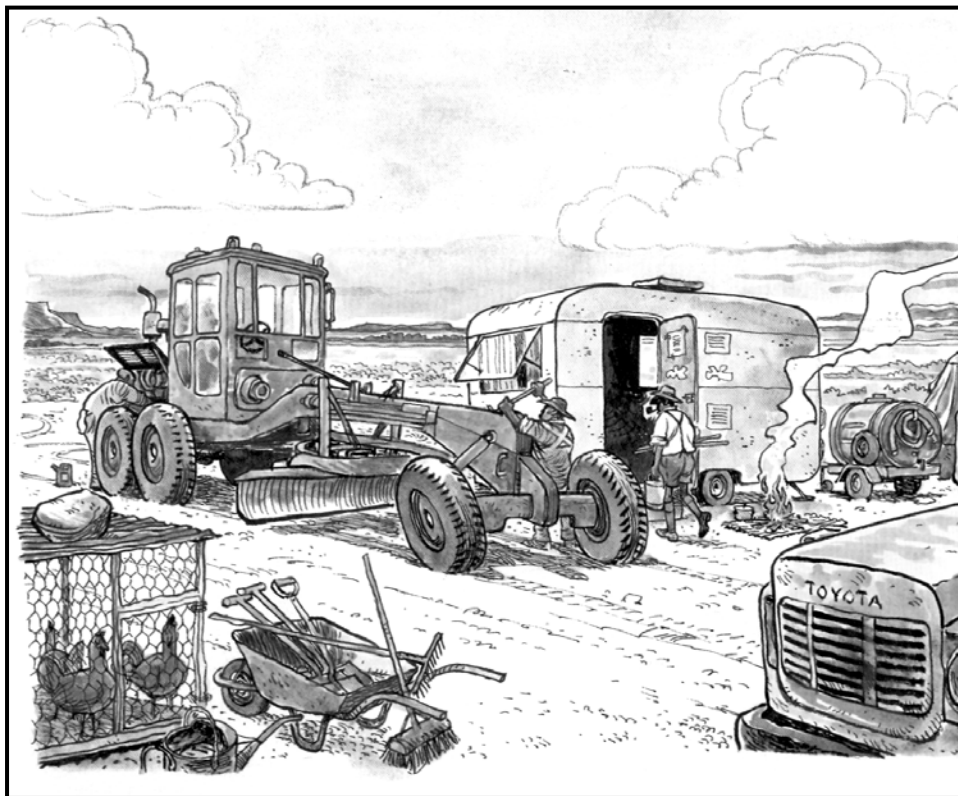
Daar is nie baie (kat) in die straat nie. (1)

- 3.5 Gee die korrekte TRAP VAN VERGELYKING van die woord tussen hakies.
Die (baie) dorpsmense het klaar inkopies gedoen. (1)
- 3.6 Vorm die korrekte SAMESTELLING van die woorde tussen hakies.
Daar stap die ou tannie nou net by die (tuin + hekkie) in. (1)
- 3.7 Gee 'n ANTONIEM (*woord met die teenoorgestelde betekenis*) vir die woord tussen hakies.
Die ou tannie stap (vinnig) in die warm son. (1)
- 3.8 Kies die korrekte TUSSENWERPSEL tussen hakies.
(Sjuut!/Hoera!/Sies tog!) Kyk hoe moeilik stap die tannie. (1)
- 3.9 Kies die korrekte VOORSETSEL uit die woorde tussen hakies.
Gert kyk ongeduldig (aan/bo/op) sy horlosie. (1)
- 3.10 Gee 'n SINONIEM (*woord met dieselfde betekenis*) vir die woord tussen hakies.
Gert wag nou al (byna) 'n uur lank vir Daan. (1)
- 3.11 Gee die korrekte VORM van die woord tussen hakies.
Dit is nie die (een) keer dat Gert so lank vir Daan moet staan en wag nie. (1)
- 3.12 Gee die korrekte TRAP VAN VERGELYKING van die woord tussen hakies.
Daan praat vandag (lank) as gewoonlik op die foon. (1)
- 3.13 Kies die korrekte LIDWOORD tussen hakies.
Om so lank oor die telefoon te praat, is nie (die/'n) regte ding om te doen nie. (1)
- 3.14 Kies die korrekte spelling van die WOORD tussen hakies.
Die twee mans kry warm, want hulle het hulle warm (baaitjies/baadjies) aan. (1)
- 3.15 Kies die korrekte WOORD tussen hakies.
Gert se (bril/brille/glase) is vol sweet. (1)
- 3.16 Gee EEN WOORD vir die woorde tussen hakies.
Gert moet dringend sy (die mense wat langs hom woon) skakel om hom te kom haal. (1)

- 3.17 Gee die korrekte INTENSIEWE VORM vir die woord tussen hakies.
Daan se motor is (oud) en het gaan staan. (1)
- 3.18 Gee EEN WOORD vir die woorde tussen hakies.
Daan het nie geld om (elke jaar) 'n nuwe motor te koop nie. (1)
- 3.19 Kies die korrekte AFKORTING tussen hakies.
Daan wil gelukkig eers (Don./Do.) teruggaan huis toe. (1)
- 3.20 Kies die korrekte VOORNAAMWOORD uit die woorde tussen hakies.
Daan wil vandag by (haar/sy/hom) suster gaan kuier. (1)
- [20]

VRAAG 4: SINSTRUKTURE**TEKS E: PRENT**

Kyk na die prent en beantwoord die vrae. **Skryf elke keer die hele sin uit, behalwe by VRAAG 4.6 en VRAAG 4.10.**

[Uit WEG, November 2008]

- 4.1 Skryf die sin oor in die TEENWOORDIGE TYD.
Piet het die emmer gedra. (1)

- 4.2 VERBIND die sinne met die woord tussen hakies.
Hulle het klaar gewerk. Hulle bêre die gereedskap. (daarom) (1)
- 4.3 Voltooi die INFINITIEF. Skryf die hele sin oor.
Begin só: Koos is besig ... aan die padskraeper ... werk. (1)
- 4.4 Vul die KORREKTE VRAAGWOORD in sodat die onderstreepte deel van die sin die antwoord is. Skryf die hele vraagsin uit.
Daar is twee hoenders in die hok.
... hoenders is daar in die hok? (1)
- 4.5 Skryf die sin oor in die INDIREKTE REDE.
Koos sê: "Ek is amper klaar."
Begin só: Koos sê ... (1)
- 4.6 Kies die korrekte BETEKENIS van die onderstreepte IDIOOM. Skryf net die vraagnommer (4.6) en die letter (A–D) neer.
Koos en Piet gaan slaap saam met die hoenders. Dit beteken hulle ...
A slaap ook in die hoenderhok.
B gaan slaap as die hoenders gaan slaap.
C gaan slaap vroeg in die aand.
D slaapplek is langs die hoenderhok. (1)
- 4.7 RANGSKIK die groepe woorde tussen hakies in die korrekte VOLGORDE. Skryf die hele sin oor.
Die mans sit (om die kampvuurtjie) (saans) (doodmoeg) en gesels.
Begin só: Die mans sit ... (1)
- 4.8 Vul die ontbrekende woorde in die LYDENDE VORM van die volgende sin in.
Koos het die padskraeper herstel.
Skryf die hele sin uit en begin só: Die padskraeper ... deur Koos ... (1)
- 4.9 Skryf die sin oor en begin met die VETGEDRUKTE woord.
Piet dra 'n kortbroek, **omdat** dit so warm is.
Begin só: Omdat ... (1)

- 4.10 Watter SPREEKWOORD pas die beste by die prentjie op bl. 11?
Skryf net die vraagnommer (4.10) en die letter (A–D) neer.

Saans is die padwerkers se **blus uit**, want hulle is ...

- A opgewonde oor die naweek.
- B tevrede met hulle werk.
- C baie kwaad vir mekaar.
- D moeg van die harde werk.

(1)

- 4.11 VERBIND die sinne met die woord tussen hakies.

Daar is 'n klip op die hoenderhok. Die hoenders kan binne bly. (sodat)

(1)

- 4.12 Skryf die sin oor in die VERLEDE TYD.

Die woonwa se venster is oop.

(1)

- 4.13 Skryf die sin oor in die LYDENDE VORM.

Piet sluit die bakkie se deure.

Begin só: Die bakkie se deure ...

(1)

- 4.14 Skryf die sin oor in die DIREKTE REDE.

Piet sê dat hy honger is.

Begin só: Piet sê: ...

(2)

- 4.15 Skryf die sin oor in die VERLEDE TYD.

Koos werk met 'n swaar yster.

(2)

- 4.16 Skryf die sin oor in die TOEKOMENDE TYD.

Hulle gooi vars water in die watertenk.

(2)

- 4.17 Skryf die sin oor in die ONTKENNENDE VORM.

Die besem is in die kruit.

(2)

- 4.18 Beantwoord die vraag in die ONTKENNENDE VORM.

Slaap die hoenders al?

Begin só: Nee, ...

(2)

- 4.19 Skryf die sin oor in die INDIREKTE REDE.

Piet vra vir Koos: "Is dit jou hoed?"

Begin só: Piet vra vir Koos ...

(2)

[25]

VRAAG 5: REDIGERING**TEKS F**

Jou vriend het 'n artikel vir julle skoolkoerant geskryf om ander leerders te inspireer om te oefen. Hy het vir jou gevra om die artikel deur te lees en die foute wat onderstreep is, reg te maak.

Oefening is GOED vir jou!			
1	<u>Dit is nie maklik om 'n tiener te wees.</u>		
2	<u>Is jou kop nie ook soms vol negatiewe gedagtes en emosies nie</u>		
3	Oefening is een manier om <u>sleg</u> dinge wat met jou gebeur, te hanteer en ook		
4	deur negatiewe gevoelens te werk.		
5	Terwyl jy oefen, skei jou <u>liggam</u> hormone af.		
6	<u>dit laat jou op 'n natuurlike manier goed voel.</u>		
7	Wanneer jy fisies goed voel, sal jy ook geestelik <u>voel beter</u> . Oefening maak		
8	jou gesonder en sterker. Dit help ook om jou gesonder te hou <u>as</u> jy ouer word.		
9	Omdat dit vir tieners baie belangrik is om sosiaal te verkeer en <u>tyt</u> saam met		
10	vriende deur te bring, bied deelname aan sport <u>jy</u> die kans		
11	om te sosialiseer en <u>nuut</u> mense te ontmoet.		
[Verwerk uit <i>New Africa</i> , LO, bl. 27, 84]			

- 5.1 Verbeter die **ontkenningsfout** in reël 1. Skryf die hele sin oor. (1)
  - 5.2 Skryf reël 2 oor en vul die **leesteken** in wat uitgelaat is. (1)
  - 5.3 Verbeter die onderstreepte **woord** in reël 3. (1)
  - 5.4 Verbeter die **spelling** van die onderstreepte woord in reël 5. (1)
  - 5.5 Skryf die woord in reël 6 neer wat met 'n **hoofletter** moet begin. (1)
  - 5.6 Skryf die onderstreepte gedeelte in reël 7 oor en verbeter die **woordorde**. (1)
  - 5.7 Vervang as in reël 8 met die **korrekte woord**. (1)
  - 5.8 Verbeter die **spelling** van die onderstreepte woord in reël 9. (1)
  - 5.9 Vervang jy in reël 10 met die korrekte **voornaamwoord**. (1)
  - 5.10 Verbeter die onderstreepte **woord** in reël 11. (1)
- [10]**

VRAAG 6: KRITIESE TAALBEWUSTHEID EN INTERPRETASIE VAN TEKSTE**TEKS G: PRENTE (IN VRAAG 6.1 TOT 6.5)**

Kyk na die prente hieronder en beantwoord die vrae.

- Kies die antwoord om by elke situasie te pas.
- Skryf net die vraagnommer en die letter (A–D) neer.

6.1

[Uit: ClipArt]

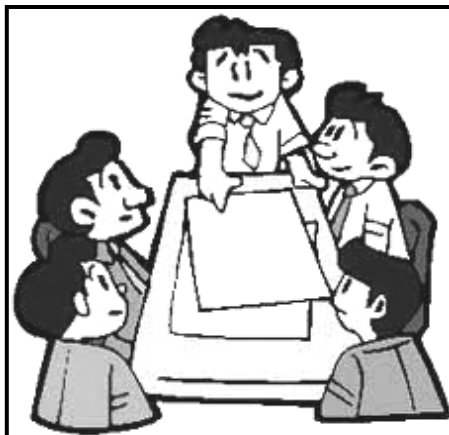
Die bestuurskool se instrukteur is **onsensitief** teenoor die jongman wat baie bang is om die motor te bestuur.

Kies die sin wat aandui hoe **onsensitief** die instrukteur is.

- A "Ontspan, ek is seker jy kan baie goed bestuur."
- B "Dis nie so erg nie, al sukkel jy om te bestuur."
- C "Ek kan sien jy is bang, maar laat ons begin."
- D "Jy kan nie bestuur nie; jy gaan net my tyd mors."

(1)

6.2

[Uit: Google Images]

Die groepleier probeer almal **motiveer** om saam te werk aan hulle projek.

Kies die sin wat die beste aandui hoe die groepleier almal **motiveer**.

- A "Julle weet wat om te doen, gaan doen julle werk!"
- B "Werk hard, want dan sal ek nie met julle baklei nie."
- C "Ons is 'n wenspan; dus weet ek ons gaan sukses behaal."
- D "Dié projek is vir my belangrik; daarom moet julle hard werk."

(1)

6.3

[Uit: Google Images]

Willem het lelik met Maria gepraat. Sarel is baie **kwaad** vir Willem, omdat hy so lelik gepraat het.

Kies die sin wat die beste aandui hoe **kwaad** Sarel is.

- A “’n Mens praat nie so lelik met ’n meisie nie.”
- B “Jou skobbejak, jy praat nooit weer so lelik met Maria nie!”
- C “Maria is hartseer omdat jy so lelik met haar gepraat het.”
- D “Ek dink jy behoort vir Maria om verskoning te vra!”

(1)

6.4

[Uit: Google Images]

Die man het te vinnig gery en probeer die regter **manipuleer** om nie vir hom ’n boete te gee nie.

Kies die sin wat die man kan gebruik om die regter te **manipuleer** om nie vir hom ’n boete te gee nie.

- A “Ek sal nie betaal nie, so jy kan ophou om my tyd te mors!”
- B “Asseblief Meneer, moet my nie ’n boete gee nie.”
- C “Gee die boete dat ek kan loop!”
- D “As u ’n goeie hart het, sal u my hierdie keer verskoon.”

(1)

6.5

[Verwerk uit Google Images]

Die ou man het groot geskrik vir die seun wat vinnig op sy skaatsplank by hom verbygejaag het.

Kies die sin wat die beste aandui hoe die ou man tieners **stereotipeer**.

- A "Hiert, hoe skrik ek nou vir die ongeskikte seun!"
- B "Ag nee, tieners behoort versigtiger te ry!"
- C "Hierdie kind se ma het hom geen maniere geleer nie."
- D "Die tieners van vandag is almal sonder maniere."

(1)
[5]

TOTAAL AFDELING C: 60

AFDELING D: LETTERKUNDE**BLADSAK – Lucas Malan**

Hierdie afdeling bestaan uit TWEE vrae.

Beantwoord EEN van die twee vrae.

VRAAG 7: DIE HEN EN DIE NAALD – Minnie Postma

Lees die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae.

“Maat van my,” sê Valk. “Tjhe, omdat ek jou so liefhet, sal ek dit vir jou leen, maar jy moet dit baie goed oppas.”
“Ek sal dit net so mooi oppas soos ek my kind sal oppas. Ek sal versigtig daarmee werk en sodra ek klaar is met die karos, sal ek dit dadelik vir jou teruggee. Regtigwaar, so sal ek maak.”

- 7.1 Vir wie het die valk in hierdie uittreksel sy “maat” genoem? (1)
- 7.2 Wat het Valk vir sy maat geleen? (1)
- 7.3 Hen het haar kinders beskerm.
- 7.3.1 Is hierdie stelling WAAR of ONWAAR? (1)
- 7.3.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 7.3.1. (1)
- 7.4 Rangskik die gebeure in die KORREKTE volgorde volgens die storie. Skryf slegs die vraagnommer (7.4) en die letters (A–D) neer.
- A Valk wou Hen se kuikens vang.
B Hen het met haar karos gespog.
C Valk het gewys dat hy graag help.
D Hen het 'n belofte aan Valk gemaak. (4)
- 7.5 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf slegs die vraagnommer (7.5) en die letter (A–D) neer.
- Vir wie het Hen heel eerste haar karos gewys?
- A Die hoenders wat skoffel.
B Haar eie kinders.
C Haar vriend, Valk.
D Haar vriendinne. (1)

Lees die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae.

Toe sy nou klaar vir almal van die kraal haar karos gewys het, roep sy haar kuikens en sê: “My geliefdes, hle, gaan maak julle nou vir my die huis aan die kant. Vee baie mooi uit. Tel die vuilgoed op en gaan gooi dit op die ashoop weg. 'n Vrou met so 'n mooi karos om mag nie op 'n vuil vloer trap nie.”

- 7.6 Hoekom, dink jy, wou Hen vir almal haar karos wys? (1)

- 7.7 Hou jy van Valk?
Antwoord JA of NEE en gee 'n rede vir jou antwoord. (1)
- 7.8 Waarvan het Hen 'n karos gemaak? (1)
- 7.9 Wat het Hen se kinders saam met die vuilgoed weggegooi? (1)
- 7.10 Waarom sou dit vir Hen se kinders beter gewees het as Hen die naald teruggegee het? (1)
- 7.11 Kies elke keer die antwoord uit KOLOM B om by die karakter(s) in KOLOM A te pas. Skryf slegs die vraagnommer (7.11.1–7.11.4) en die letter (A–E) neer, bv. 7.11.5 F.

KOLOM A		KOLOM B	
7.11.1	Die kuikens	A	... het kom kyk wat hulle gedoen het.
7.11.2	Hen	B	... het teen hoogmoed gewaarsku.
7.11.3	Die ander henne	C	... se oë was nog jonk.
7.11.4	Die ou mense	D	... het baie skaam gevoel.
		E	... het gekreun: Mmmmm.

(4 x 1) (4)

- 7.12 Kies die KORREKTE antwoord.
Skryf slegs die vraagnommer (7.12) en die letter (A–D) neer.

“en toe sy laat die middag **soos die vrou van 'n kaptein teruggestap huis** toe ...”

Hierdie aanhaling is 'n voorbeeld van ...

- A personifikasie.
B 'n metafoor.
C kontras.
D 'n vergelyking.

(1)

- 7.13 Kies die KORREKTE antwoord.
Skryf slegs die vraagnommer (7.13) en die letter (A–D) neer.

Wat is die boodskap van die verhaal?

- A Moenie jou kinders weggee nie.
B Moenie jou vriende se besittings leen nie.
C Moenie dink jy is beter as ander nie.
D Moenie jou vriende sleg behandel nie.

(1)
[20]

OF

VRAAG 8: POTYSTER SWEIS NIE – PG du Plessis

Lees die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae.

Hy sê waar hy skoolgaan, dat hy op pad huis toe is vir die naweek – van die koshuis af. Hy vra ook of ek ou yster bymekaarmaak vir verkoop. In ou yster is baie geld ...

- 8.1 Waarheen was die verteller op pad toe hy die seun opgelaai het? (1)
- 8.2 Waarom het die seun gevra of die verteller ou yster bymekaarmaak? (1)
- 8.3 Wat wou die verteller met die stofie doen? (1)
- 8.4 Die seun het gedink dat die verteller se plan met die stofie sou werk.
- 8.4.1 Is hierdie stelling WAAR of ONWAAR? (1)
- 8.4.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 8.4.1. (1)
- 8.5 Rangskik die gebeure in die KORREKTE volgorde volgens die storie. Skryf slegs die vraagnommer (8.5) en die letters (A–D) neer.
- A Die verteller en die seun het saam toe broodjies geëet.
B Die verteller het die seun opgelaai vir geselskap.
C Die seun wou nie die verteller se geld aanvaar nie.
D Die seun het by die winkeltjie afgeklim. (4)
- 8.6 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf slegs die vraagnommer (8.6) en die letter (A–D) neer.
- Die seun het gesê dat hy duimgegooi het omdat ...
- A sy pa se bakkie gebreek het.
B hy vir sy pa gesê het dat hy self by die huis sou kom.
C sy pa op 'n ander dorp gewerk het.
D hy geweet het dat sy pa besig was om te braai. (1)
- 8.7 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf slegs die vraagnommer (8.7) en die letter (A–D) neer.
- “Ja, sê hy, ‘seblief, want **sy sakgeld loop** dié week bietjie **laag**.”
Hierdie aanhaling is 'n voorbeeld van ...
- A simboliek.
B personifikasie.
C kontras.
D 'n metafoor. (1)

Lees die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae.

Ons ry deur 'n lap plotte met êrens in die middel 'n Portugese groentewinkel-kafee-garage. Die oom kan hom sommer by die winkeltjie aflaai, want hy sal sy ma van daar af bel om hom te kom haal met haar motortjie.

- 8.8 Kies elke keer die antwoord uit KOLOM B om by die karakter in KOLOM A te pas. Skryf slegs die vraagnommer (8.8.1–8.8.4) en die letter (A–E) neer, bv. 8.8.5 F.

KOLOM A		KOLOM B	
8.8.1	Die skoolseun	A	... was moeg vir die siekspelery.
8.8.2	Die verteller	B	... het soms nie opgedaag vir werk nie.
8.8.3	Die Portugees	C	... was die reisgenoot.
8.8.4	Die seun se ma	D	... het sy kleingeld mis gevat.
		E	... se bakkie was stukkend.

(4 x 1) (4)

- 8.9 Watter werk het die ma by die winkeltjie gedoen? (1)
- 8.10 Waarom, dink jy, kon die seun se ma hom nie by die winkel gaan haal nie? (1)
- 8.11 Dink jy die Portugees was verkeerd om met die seun oor sy ma te praat?
Antwoord JA of NEE en gee 'n rede vir jou antwoord. (1)
- 8.12 Hou jy van die verteller?
Antwoord JA of NEE en gee 'n rede vir jou antwoord. (1)
- 8.13 Kies die KORREKTE antwoord.
Skryf slegs die vraagnommer (8.13) en die letter (A–D) neer.

Wat is die boodskap van die verhaal?

- A Jy moenie mense wat ryloop, oplaai nie.
- B Jy moenie alles glo wat tieners vir jou vertel nie.
- C Jy kan nie alle tipes yster sweis nie.
- D Jy kan nie alles wat verkeerd loop, regmaak nie.

(1)
[20]

TOTAAL AFDELING D: 20
GROOTTOTAAL: 120